

Міністерство освіти і науки України
Міністерство охорони здоров'я
Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

CURRENT ISSUES OF SPECIALIST TRAINING: REALITIES AND PERSPECTIVES

*Матеріали
міжнародної
дистанційної
науково-практичної
конференції*

*Materials
of the International
distance
scientific-practical
conference*

**20 березня 2024 року
м. Харків**

**March 20, 2024
Kharkiv**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
НАЦІОНАЛЬНОГО ФАРМАЦЕВТИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

***АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ:
РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ***

***CURRENT ISSUES OF SPECIALIST TRAINING: REALITIES AND
PERSPECTIVES***

Матеріали

Міжнародної дистанційної науково-практичної конференції

20 березня 2024 р.

м. Харків

Materials

of the International distance scientific-practical conference

March 20, 2024

Kharkiv

Харків

2024

УДК 378:37.018.43

Друкується за рішенням Методичної ради Фахового коледжу Національного фармацевтичного університету (протокол від 07.03.2024 №5)

Редакційна колегія:

- Прокопенко Т.С.** – кандидат фармацевтичних наук, доцент, Заслужений працівник фармації України, директор закладу фахової передвищої освіти Фахового коледжу НФаУ (голова оргкомітету конференції)
- Гейко О.В.** – заступник директора закладу фахової передвищої освіти з навчальної роботи Фахового коледжу НФаУ (заступник голови оргкомітету конференції)
- Гузєва В.В.** – заступник директора закладу фахової передвищої освіти з навчально-виробничої роботи Фахового коледжу НФаУ (заступник голови оргкомітету конференції)
- Коломієць І.В.** – завідувач навчально-методичного кабінету Фахового коледжу НФаУ

Актуальні питання підготовки фахівців: реалії та перспективи: матер. міжнар. дистанційної наук.-метод. Конференції, 20 березня 2024р. / ред. кол.: Т.С. Прокопенко та ін. – Х.: Фаховий коледж НФаУ, 2024. – 387 с.

Збірник містить матеріали Міжнародної дистанційної науково-практичної конференції «Актуальні питання підготовки фахівців: реалії та перспективи», розміщених відповідно до напрямків конференції. Роботи присвячені найважливішим питанням сьогодення, які турбують освітню спільноту.

The collection contains materials of the International distance scientific-practical conference "Current issues of specialist training: realities and perspectives", placed in accordance with the directions of the conference. The works are devoted to the most important issues of today that concern the educational community

Матеріали друкуються в авторській редакції мовою оригіналу. Повну відповідальність за зміст, достовірність наведених фактів, цитат, статистичних даних несуть автори опублікованих матеріалів. Редакційна група та організаційний комітет конференції не завжди поділяють погляди авторів. Збережено авторську орфографію.

© Укладання: Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету, 2024 р.

<i>Filimonova Nataliia, Heiderich Olga, Tishchenko Iryna</i> THE IMPORTANCE OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN THE TRAINING OF PHARMACY SPECIALISTS.....	165
---	-----

Секція. Гуманітарний аспект освітньої діяльності

Статті

<i>Бондаренко Ольга</i> РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИХ НАВИЧОК ТА КОНФЛІКТОЛОГІЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ.....	168
---	-----

<i>Боровський Микола, Вишневецький Артур</i> ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО ОБРАНОГО ФАХУ	173
--	-----

<i>Венгер Людмила, Єпішева Світлана, Терещенко Анастасія</i> ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК ОБРАЗ ЖИТТЯ	177
---	-----

<i>Горбаньов Валерій</i> ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ НФаУ.....	185
---	-----

<i>Громова Тетяна</i> НАЦІОНАЛЬНО – ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК ВИХОВАННЯ МОЛОДІ СЬОГОДНІ.....	190
--	-----

<i>Каліберда Юрій</i> НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ НА УРОКАХ «ЗАХИСТУ УКРАЇНИ» В ЗАКЛАДАХ ПЕРЕДВИЩОЇ ФАХОВОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ БОРОТЬБИ ЗА ДЕРЖАВНУ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	194
--	-----

<i>Мельник Оксана, Стельмах Ірина, Воробйов Валерій</i> РОЛЬ ГРОМАДЯНСЬКО-ПАТРІОТИЧНОГО ТА ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ У СИСТЕМІ ВИХОВНОЇ РОБОТИ ЗАКЛАДІВ ФПО.....	198
---	-----

<i>Полоз Ольга</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ РОБОТИ ЩОДО ВІЛ/СНІДУ В СЕРЕДОВИЩІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	206
---	-----

<i>Самогулова Ольга, Карнацька Олена</i> ВИКОРИСТАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ У ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА УМОВ ЗМІШАНОГО ФОРМАТУ НАВЧАННЯ.....	212
---	-----

<i>Сапегіна Валентина</i> ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНО–ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ	216
--	-----

УДК 378. 613

ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК ОБРАЗ ЖИТТЯ

Людмила Венгер, Світлана Єпішева, Анастасія Терещенко

Одеський Національний медичний університет

м. Одеса, Україна

Одним із вирішальних факторів економічного та соціального розвитку є збереження здоров'я людей і, насамперед, молодого покоління. Стан здоров'я студентської молоді – один із важливих узагальнюючих параметрів здоров'я нації. Студентство являє собою потенціал кваліфікованих трудових ресурсів країни, основний інтелектуальний потенціал суспільства. Здоров'я народу - це найважливіший індивідуальний і суспільний ресурс, і тому держава і суспільство мають бути зацікавлені у збільшенні кількості здорових громадян і з економічних, і з соціальних позицій. Студенти є активним суб'єктом соціального відтворення та рушійною силою подальших соціально економічних змін та суспільного розвитку держави. В останні роки активізувалася увага до здорового способу життя студентів, це пов'язано зі стурбованістю суспільства з приводу стану здоров'я фахівців, що випускаються вищою школою, зростанням захворюваності в процесі професійної підготовки, наступним зниженням працездатності.

Формування здорового способу життя студентів є одним із пріоритетів вищої освіти. Значна частина вузівської спільноти орієнтована сьогодні на створення здоров'я безпечного середовища - системи заходів щодо навчання студентів основ здоров'я та здорового способу життя.

Питання зміцнення здоров'я населення у сфері базових інтересів держави. Метою державної політики держави у галузі охорони здоров'я населення є формування фізично, психічно здорової та соціально активної особистості.

Збереження здоров'я громадян нашої країни пов'язане не лише зі створенням цілого комплексу умов досягнення цієї мети, а й формуванням у них культури здоров'я - одного з основних елементів загальної культури особистості, спрямованої на розвиток цінностей здоров'я та ціннісних

установок здорового способу життя [1]. Традиційно «культура здоров'я» інтерпретується у межах понятійно-категоріального поля педагогіки, філософії, частково медицини, валеології, соціальної філософії. У соціологічному дискурсі дана дефініція ще знаходить змістовного осмислення - її доцільно розглядати як соціокультурний феномен, інтегруючий у собі як індивідуальний контекст - формування умінь і навиків збереження і розвитку здоров'я особистості; способи ведення здорового способу життя; а й соціальний аспект - розвиток громадського здоров'я та дбайливого ставлення до здоров'я оточуючих людей. За сучасними уявленнями здоров'я є складним феноменом глобального значення, який розглядається як філософська, соціальна, економічна, біологічна, медична категорії. В Статуті Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я (ВООЗ, 1946 р.) поняття “здоров'я” сформульовано як: “стан повного фізичного, душевного і соціального благополуччя, а не лише відсутність хвороб та фізичних дефектів” [2]. Проблема формування культури здоров'я є актуальною, своєчасною, але досить складною. Культура здоров'я як інтегративна індивідуально-соціальна якість, з одного боку, формується у процесі соціалізації особистості, з іншого - визначає її соціалізацію та соціальну успішність. Соціалізація молоді відбувається у різних соціальних системах, особливе місце серед яких займає освіту, зокрема, вищу.

Створення здоров'я зберігаючого освітнього середовища, формування бази нормативно-правових актів культивування та зміцнення здоров'я відповідно до міжнародних стандартів, надання матеріальної та соціальної допомоги і послуг з метою збереження та покращення психофізичного самопочуття молоді, пропаганда здорового способу життя – головні аспекти державної політики у галузі охорони здоров'я. Провідною у напрямі збереження здоров'я молодого покоління була та залишається медична сфера. Проте в Україні, вона в основному спрямована на лікування пацієнтів, а профілактиці захворювань та їх ранньому виявленню належить другорядна роль, це в свою чергу призводить до хронізації патології, зростання первинної інвалідизації та смертності. Тому сьогодні виникає суспільна потреба

проведення профілактичних заходів для усунення негативного впливу соціальних основ здоров'я, створення умов для збереження та зміцнення здоров'я студентської молоді, утвердження здорового способу життя, формування відповідального ставлення кожної молодої людини до особистого здоров'я.

В даний час актуалізується проблема стану здоров'я молодого покоління, насамперед студентства - соціально-професійного потенціалу країни, що є важливою умовою майбутнього трудового, економічного та культурного розвитку суспільства. Результати досліджень захворюваності студентів демонструють, що ще до вступу до вузу здоров'я молодих людей ослаблене впливом різних несприятливих факторів, а 60-70% мають хронічні захворювання. Метою нашої статті є розкрити особливості профілактики захворювань та формування здорового способу життя студентів в умовах вищого навчального закладу. Поширеність серед студентства фізичних та соціальних захворювань свідчить про те, що існуючі охоронні методи не дають бажаних результатів.

Моніторингові дослідження, проведені в університеті за останні два роки дозволяють констатувати, що безпечний рівень здоров'я мають лише близько 7% студентів; 30% – середній; 27% - нижче середнього; 36% - низький. Згідно з нормами законодавства, абітурієнт – майбутній студент вступаючи до вузу зобов'язаний пред'явити медичну довідку про стан свого здоров'я та придатність до навчання. Усі наступні 5 років студенти денної форми навчання проходять медичні профілактичні огляди в університетських медичних пунктах, або студентських поліклініках, з метою попередження та запобігання виникненню можливих захворювань. Прийом ведуть лікарі – терапевти, а у разі потреби, студенти направляються на огляд до лікарів вузьких спеціальностей: хірурга, стоматолога, отоларинголога, гінеколога, офтальмолога, невропатолога, які надають студентам консультативну та необхідну медичну допомогу. На підставі динамічного спостереження встановлено, що загальна захворюваність студентства має тенденцію зниження до старших курсів,

неврахованими залишаються 19,3%-21,0% захворювань. Вторинний аналіз даних досліджень щодо аналогічної проблематики останніх п'яти років у порівнянні з двома роками, що ми досліджували, свідчить, що стан здоров'я студентів має негативну динаміку. За результатами медичних оглядів до групи практично здорових віднесено і два рази менше студентів, якщо п'ять років тому їх кількість складала 15%, то за ці два роки зменшилися до 7% і має тенденцію до погіршення. З іншого боку, спосіб життя студентства прямо чи опосередковано пов'язані з поняттями «ризик». Основну групу факторів ризику складають шкідливі звички на фоні хронічного стресу: кількість курців, які вживають алкоголь, нейролептики і депресанти студентів досягло 72,8%.

Однак, відсутність психолога і психотерапевта, недостатність персоналу, що проводить медичні огляди великої кількості студентів, обмеженість в термінах та часі, формальне ставлення фахівців до даного заходу не сприяють покращенню стану здоров'я молодих людей. Байдужість самих студентів до стану свого здоров'я, відсутність установок здорового способу життя, схильність до самолікування, незнання та недотримання елементарних санітарно-гігієнічних правил поведінки також зумовлюють виникнення негативних тенденцій у здоров'ї студентської молоді.

Значну шкоду здоров'ю також завдають Інтернет-залежність та зловживання мобільними телефонами, які є причиною масового безсоння у молоді. Особливо це загострення відбулося в останні роки, психологічний та емоційний стан молоді є нестабільним, відчуття постійного страху за себе та близьких людей, відсутність впевненості в майбутньому, в перспективі розвитку негативно відображаються на здоров'ї молоді. Особлива роль у формуванні здоров'я студентів належить вузам, де «в умовах реалізації комплексного проекту модернізації освіти, турбота про особистісну безпеку та здоров'я учнів стає неодмінним цільовим орієнтиром у діяльності освітніх установ, показником досягнення ними не лише сучасної якості освіти, а й розвитку культури здоров'я всіх учасників освітнього процесу.

Також необхідно зазначити, що спосіб життя студентів, а, отже, і їхнє здоров'я, за останні роки настільки змінилися, що компенсаторні механізми організму важко справляються з підвищеним навантаженням. Високі інформаційні навантаження та перенапряга в процесі освітньої діяльності, поєднання навчання та роботи, складні матеріально-побутові умови, порушення режиму харчування, сну, тривожні стани та інші фактори негативно впливають на здоров'я студентів. Специфічні риси способу життя студентства, що відрізняють цей контингент від інших категорій населення, роблять цю соціально-демографічну групу вразливою у соціальному плані.

Основними компонентами способу життя студентської молоді, які впливають на здоров'я учнів, є: освітня діяльність, вторинна зайнятість, соціально-побутові умови. Важливим є виявлення місця здоров'я в ієрархії життєвих цінностей людини та пріоритетів суспільства.

З позиції культури утворюючого символу здоров'я є образ людини (ідеал), що вміє благополучно існувати в рамках культури, здатної підтримати її своєю життєдіяльністю [3].

Здоровий спосіб життя розкривається у вигляді визнання здоров'я базовою цінністю суспільства. У соціологічному дискурсі виявлення сутнісного змісту здоров'я неможливе у відриві від конкретного середовища, в якому живе людина. Здоровий спосіб життя спрямований задавати благополучний сценарій життєдіяльності кожної людини в певній соціально-культурній спільності.

Університети зобов'язані виконувати функцію формування ціннісних установок на здоровий спосіб життя, спрямованих на підтримку здоров'я студентів як у період навчання у вузі, так і на протязі всієї подальшої життєдіяльності. За всього різноманіття полеміки, питання розвитку культури здоров'я студентства залишаються маловивченими. На сьогоднішній день практично відсутні і комплексні соціологічні дослідження, предметом яких стало вивчення здоров'я. Станом на 2024 рік патологічні зміни стану здоров'я молоді зумовлюють соціально економічні, суспільно-політичні, екологічні обставини які постали в нашій країні, а також не сформованість соціальних

установок здорового способу життя. Зокрема, різке падіння життєвого рівня, бідність, посилення соціальної нерівності, невпевненість у завтрашньому дні, довготривале перебування в стані психоемоційного стресу, зниження якості гарантованої медичної допомоги, погані житлові умови, втрата житла, відсутність належної санітарії, незадовільні гігієнічні умови у навчальних закладах, недостатньо висока якість продуктів харчування, питної води, підвищений рівень шуму, напруги електромагнітних полів, забруднення атмосферного повітря негативно позначаються на психофізіологічному самопочутті молодого покоління. Появу гострих та хронічних захворювань у студентської молоді спричиняють також відсутні вміння раціонально організувати навчання, режим дня, харчування, навички дотримання елементарних гігієнічних та психогігієнічних правил, девіантні форми поведінки. Усі перераховані детермінанти здоров'я, відповідно до результатів цього ж дослідження, визначають основні сучасні ризики для здоров'я у молодому віці. Серед них: - гіподинамія та нераціональне харчування – причини надмірної ваги і ожиріння, що в свою чергу зумовлює зниження імунітету, виникнення хронічних захворювань шлунково-кишкового тракту, серцево-судинної системи; - психоемоційні стреси, що призводять до погіршення розумової діяльності, розладу нервової системи; - алкоголізм, тютюнопаління, наркоманія – причини низки захворювань та передчасних смертей (самогубство, отруєння, онкологічні захворювання різних нозологічних форм, серцево - судинні патології, туберкульоз, СНІД); - безвідповідальне статеве життя наносить невіправну шкоду репродуктивній сфері (поширення венеричних захворювань, ВІЛ-інфекції, рання та небажана вагітність).

Спосіб життя - багатовимірна міждисциплінарна дефініція, що досліджується в рамках філософського, психологічного, соціально-психологічного підходів. Її аналіз у рамках соціологічної теорії демонструє, що спосіб життя характеризує умови та особливості життя людей у суспільстві, відображає практику цілеспрямованих соціокультурних змін, що у результаті

дозволяє виявити взаємозв'язок між конкретним способом життя індивіда і тим соціальним середовищем, в якому реалізується його життєдіяльність.

Нажаль, у вузах немає самостійних медико-соціальних підрозділів (кабінетів), які змогли б вирішувати окремі питання попередження виникнення і прогресування захворювань у студентському середовищі: надання соціально-психологічної, юридичної консультації, медичної допомоги та реабілітації, проведення роботи з сім'єю та близьким оточенням студента, що має проблеми зі здоров'ям. Загально відомо, що профілактика неінфекційних захворювань у 2,7 рази менш затратна, ніж лікування хворих. При цьому здоровий спосіб життя у 5 разів ефективніший, ніж лікувально діагностична діяльність галузі охорони здоров'я, пов'язана із збереженням та зміцненням здоров'я.

Суспільство і держава, які відповідальні перед сучасним і майбутніми поколіннями за рівень здоров'я і збереження генофонду України, повинні забезпечити поліпшення умов навчання, побуту і відпочинку студентської молоді, розв'язання екологічних проблем, вдосконалення медичної допомоги і впровадження технологій збереження здорового способу життя. У ст. 31 Закону України "Про вищу освіту" (2002) зазначено, що держава в особі відповідних органів державної влади забезпечує охорону здоров'я осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, а ст. 31 проголошує одним із головних завдань вузу – здійснення оздоровчої діяльності студентів [4].

В основі сутнісних характеристик здорового способу життя лежить така особливість як сукупність властивостей соціальних дій та соціальних відносин, визначаючи його змістове зміст через індивідуальну стратегію життєдіяльності студентської молоді, спрямовану на досягнення особистого та соціального благополуччя, що реалізується на основі ціннісних соціокультурних уявлень про феномен здоров'я. Здоровий спосіб життя студентів актуалізує створення такого соціокультурного середовища, за умов якого виникають реальні передумови для розкриття соціального потенціалу особистості молодої людини.

Виходячи з того, що найважливіша роль у збереженні й формуванні здоров'я належить самій людині, її способу життя, системі цінностей,

настановам, рівню гармонізації внутрішнього світу і стосунків з оточенням, першочерговим завданням дослідників та фахівців при вирішенні питань підвищення рівня здоров'я студентів має стати мотивація цілеспрямованої роботи самої молоді людини з відновлення та розвитку її життєвих ресурсів, по прийняттю на себе відповідальності за власне здоров'я, створення таких умов, коли здоровий спосіб життя стає нагальною потребою. Існуючі проблеми охорони здоров'я студентської молоді є непростими для вирішення, мають багатоаспектний комплексний характер, це в свою чергу визначає необхідність оновлення політики охорони здоров'я, розробки і реалізації нових стратегій та програм на засадах між секторної взаємодії фахівців. Перспектива впровадження здорового способу життя серед студентів вищих навчальних закладів є своєчасною і актуальною.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Sheremet, I., Vasylenko, K. (2019). The model of training of the future teachers for prevention of pupils' vision disorders, *Social and Economic Aspects of Education in Modern Society: Proceedings of the XI International Scientific and Practical Conference, March 22, 2019. Warsaw: RS Global Sp. O., 2019. P. 29-34*
2. Устав Всемирной организации здравоохранения. – Женева, 1946. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_599. – Загол. з екрану. – Мова укр.
3. Федько О. А. Ціннісна природа здорового способу життя для особистості, нації та держави / Олександр Анатолійович Федько // *Стратегічні пріоритети*. – К., 2009. – № 4. – С.83-88
4. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>. – Загол. з екрану. – Мова укр